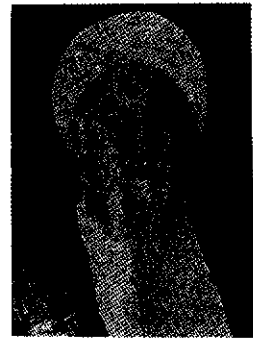

درگذشتگان

آیه الله محلاتی

حضرت مستطاب آیه الله حاج شیخ مجدالدین محلاتی، یکی از علمای مشهور شیراز و از چهره های درخشان روحانیت در استان فارس به شمار می رفت. معظم له در سال ۱۳۴۵ ق (۱۳۰۵ ش) در نجف اشرف، در بیت فقاہت و مرجعیت زاده شد.

پدرش مرحوم آیه الله العظمی حاج شیخ بهاء الدین محلاتی (۱۳۱۴-۱۴۰۱ ق) از مراجع تقلید و از پیشوایان دینی مردم استان فارس و از شاگردان آیات عظام: شیخ محمد کاظم شیرازی، میرزای نائینی و آقا ضیاء عراقی بود. او فرزند آیه الله شیخ محمد جعفر محلاتی (۱۲۸۴-۱۳۵۸ ق) - از شاگردان آیات عظام: میرزای شیرازی و آخوند خراسانی و سید محمد کاظم یزدی و پیشوای مجاهدان و دلیران تنگستان در نبرد با قوای اشغالگر انگلیس - و او فرزند آیه الله شیخ محمدحسین محلاتی (۱۲۴۷-۱۳۰۰ ق) از شاگردان متقدم

میرزای شیرازی و او فرزند آیه الله آخوند ملا محمدعلی محلاتی (۱۲۲۸-۱۲۸۴ ق) از شاگردان آیات عظام: سید شفیع جابلقی، سید محمدباقر شفتی، حاجی محمدابراهیم کلباسی و شیخ محمدتقی صاحب حاشیه - بوده است.

فقیه سعید، در کودکی همراه پدر بزرگوارش به شیراز آمد و پس از فراگیری ادبیات و سطوح اولیبه نزد والدش و همزمان، تحصیل علوم جدید و اخذ لیسانس در رشته حقوق، در سال ۱۳۶۵ ق به حوزه علمیه قم آمد و سطوح عالیہ را نزد حضرات آیات: شیخ مرتضی حائری، سید محمدباقر سلطانی طباطبایی، شیخ محمدعلی حایری کرمانی (مکاسب)، سید زین الدین کاشانی و میرزا محمد مجاهدی (کفایتین) و فلسفه و تفسیر را هم از محضر مرحوم علامه طباطبایی فراگرفت و اختصاصی تام بدو پیدا کرد. سپس در درس خارج آیات عظام: آقای بروجردی، امام خمینی، محقق داماد و اراکی شرکت نمود و مبانی علمی اش را استوار ساخت و در شمار فضیلا مشهور حوزه درآمد.

او در سال ۱۳۳۷ ش، به همراه عده ای از افاضل حوزه مجله دینی «مکتب اسلام» را بنیان نهاد و مقالاتی در حقوق اسلامی و تطبیق آن با حقوق ملل، نگاشت. در سال ۱۳۸۰ ق، به شیراز بازگشت و به تدریس فقه و اصول و تفسیر و فلسفه (در مدرسه

خان) و اقامه جماعت (در مسجد ولی عصر) و تعلیم و تربیت جوانان و نقد مکاتب مادی و ترویج شعائر دینی پرداخت و با یاری پدر و الامامش، مؤسسات خیریه و بناهای عام المنفعه گوناگون همچون: مسجد ولی عصر، مدرسه علمیه و کتابخانه حضرت ولی عصر، بیمارستان ولی عصر و کوی امام علی (برای ایتام و مستمندان) و جمعیت خیریه اسلامیہ را بنیاد نهاد و خدمات بسیار به مردم و روحانیت ارائه داد. معظم له در انقلاب اسلامی ایران نقش چشمگیر و قابل ملاحظه ای داشت و در پانزده خرداد ۱۳۴۲ در دفاع از مرجعیت و قیام امام خمینی به همراه پدرش دستگیر و به تهران انتقال و چند ماه زندانی شد و پس از آزادی، در کنار پدرش رهبری مبارزات مردم و علمای استان فارس را بر عهده داشت و در این راستا، در سال ۱۳۵۱ ش به شهرهای: ایرانشهر، زاهدان و یزد به مدت ۱۴ ماه در تبعید به سر برد. (ر. ک: نهضت روحانیون ایران، ج ۶، ص ۶۸-۷۰)

فقیه معظم، بارها به کشورهای اروپایی و آمریکا مسافرت کرد و با بیان شیوا و منطق زیبایش مردم را با مبانی اسلام آشنا ساخت و آثار خیری را از خود به یادگار نهاد. وی اخلاقی خوش، سیمایی جذاب و گفتاری شیرین، دستی گشاده و قلبی مهربان داشت و تمام روزش را در خدمت مردم بود. برخی از تألیفات وی، عبارت است

در سال ۱۳۷۷ ش، از سوی مقام معظم رهبری به امامت جماعت مسجد امام حسین (ع) تهران منصوب شد. معظم له علاقه ای بسیار به ساحت مقدس اهلبیت عصمت و طهارت - علیهم السلام - داشت و زیارت جامعه و عاشورا را مکرر از حفظ می خواند. دلی مهربان داشت و در کمک به مستمندان و نیازمندان سر از پانمی شناخت و سرپرست ایتم قزوین بود و حسینیه ای برای اهالی شهر، در مشهد مقدس بنیاد گذاشت. سعه صدر، خلق خوش و تقوا و تهجد، تواضع و فروتنی از ویژگی های بارز وی بود.

برخی از تألیفات وی عبارتند از:

۱. زبدة المقال فی خمس النبى والآل (تقریرات درس خمس آیه الله بروجردی)، مطبوع.
۲. تقریرات درس فقه آیه الله بروجردی. (صلاة و حج)
۳. تقریرات درس فقه آیه الله حجت.
۴. جهاد نفس، مطبوع.
۵. حقیقت در سیمای حق، مطبوع.
۶. یک دوره فقه (در ۱۰ جلد).
۷. مباحث توحید.
۸. یک دوره اصول (مباحث الفاظ و عقلیه).

سرانجام آن عالم بزرگوار پس از ۸۴ سال زندگی، صبح روز پنجشنبه ۲۷ صفرالخیر ۱۴۲۱ ق (۱۲ خرداد ۱۳۷۹ ش) در مسیر زیارت حضرت علی بن موسی الرضا - علیه السلام - همراه فرزندش برومندش، سردار سرافراز جبهه های جنگ و اسارت حضرت حجة الاسلام والمسلمین حاج سید علی اکبر ابوترابی (۱۳۱۸-۱۳۷۹ ش) - نماینده ولی فقیه در امور آزادگان و نماینده ولی فقیه در دانشگاه تهران، و نماینده مردم تهران در دوره چهارم و پنجم مجلس شورای اسلامی - که نمونه عینی و تجسم عملی ایثار و تقوا و تهجد و بی اعتنائی به زخارف دنیا، خدمت به مردم و عشق به

در سال ۱۳۳۵ ق (۱۲۹۵ ش) در بیت علم و فضیلت، در قزوین به دنیا آمد. پدرش مرحوم آیه الله سید ابوتراب قزوینی (۱۳۰۹-۱۳۹۳ ق) از شاگردان آیات عظام: میرزای نائینی، سید ابوالحسن اصفهانی و آقا ضیاء عراقی - و او فرزند عائم جلیل حاج سید حسین، و او فرزند آیه الله حاج سید ابوتراب قزوینی (م ۱۳۰۳ ق) - معروف به سکاکی - از شاگردان شیخ انصاری و مجاز از او، بوده است.

معظم له، پس از تحصیلات ابتدایی، به فراگیری علوم دینی روی آورد و ادبیات و سطوح اولیه را نزد حضرات آیات: شیخ محمود رئیسی، شیخ یحیی مفیدی و پدر بزرگوارش آموخت و پس از آن در سال ۱۳۵۳ ق به حوزه علمیه قم آمد و در پرتو توجهات عموی ارجمندش آیه الله حاج سید محمدباقر قزوینی (۱۲۹۱-۱۳۶۴ ق) - که از علمای بزرگ حوزه بود - به تکمیل سطوح عالییه پرداخت و پس از آن به درس های آیات عظام: حجت کوهکمری و آقای بروجردی و پس از وفات ایشان به درس آیات عظام: امام خمینی، محقق داماد و علامه طباطبایی حاضر شد و بهره های فراوان برد و مورد توجه بسیار علامه طباطبایی واقع شد.

در سال ۱۳۰۹ ق، به زادگاهش بازگشت و به تبلیغ دین و جلسات مداوم تفسیر، که یکی از بهترین و منظم ترین جلسات مذهبی قزوین بود، تدریس (در مدرسه التفاتیه) و اقامه جماعت (در مسجد جامع) پرداخت و با حضور در جلسات «هیئت علمیه قزوین» در پیشبرد اهداف دینی و به خصوص در انقلاب اسلامی و مبارزات روحانیت و مردم علیه رژیم شاه، حضور فعال داشت و نامش در ذیل اعلامیه های علمای شهر همواره دیده می شد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، به نمایندگی مردم قزوین در اولین دوره مجلس شورای اسلامی برگزیده شد. وی

از:

۱. تقریرات درس فقه آیه الله بروجردی.
۲. تفسیر برخی از سوره های قرآن.
۳. مجموعه مقالات (در مجله مکتب اسلام).
۴. کتابی در اصول عقاید.
۵. ترجمه کتاب «ثم اهتدیت» نوشته دکتر محمد تیجانی.
۶. ترجمه کتاب «لاکون مع الصادقین» نوشته تیجانی.

آن مرد بزرگ، پس از ۷۵ سال زندگی سراسر خیر و برکت و پس از ۵۰ سال خدمت به دین، در روز شنبه هشتم ربیع الاول ۱۴۲۱ ق (۲۲ خرداد ۱۳۷۸ ش) - سالروز شهادت امام عسکری علیه السلام - بدرود حیات گفت و پیکر پاکش در روز چهارشنبه، پس از تشییع باشکوه فراوان و نماز آیه الله العظمی مکارم شیرازی بر آن، در مدرسه ولی عصر - علیه السلام - که از یادگارهای ارزنده اش می باشد - به خاک سپرده شد و مراسم بزرگداشت او تا روزهای متوالی در شهرهای مختلف استان ادامه یافت و در غم فقدان وی پیام های تسلیت متعدد از سوی مقام معظم رهبری، مراجع تقلید و سازمان ها و ارگان های مختلف صادر گردید.

*

آیه الله سید عباس ابوترابی

فقیه معظم حضرت آیه الله آقای حاج سید عباس ابوترابی، یکی از علمای بزرگ و مشهور قزوین شمرده می شد. فقیه سعید،

اهلبیت - به گونه ای که پس از آزادی از اسارت ۱۰ ساله اش در زندان های رژیم بعثی عراق، هر ساله پیاده به زیارت امام رضا(ع) (۹ بار) مشرف شد - در اثر سانحه تصادف، چشم از جهان فرو بست و به اجداد طاهرینش پیوست. در غم فقدان این دو بزرگ مرد، پیام های تسلیت متعدد از سوی حضرت آیه الله خامنه ای و مراجع تقلید، ارگان ها، نهادها و سازمان های مختلف صادر گردید و پیکر پاکشان پس از تشییع بسیار باشکوه در تهران و قزوین و مشهد مقدس، در صحن عتیق حرم مطهر حضرت امام رضا(ع) مدفون شد و مجالس بزرگداشت مقام علمی و عملی آن دو تا مدت ها، در سراسر کشور برگزار شد.

*

حجة الاسلام علی حجتی کرمانی

حضرت حجة الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ علی حجتی کرمانی، از اساتید دانشگاه تهران و یکی از نویسندگان بنام و مشهور بود. وی در سال ۱۳۱۶ ش (۱۳۵۷ ق) در کرمان در بیت علم و فضیلت به دنیا آمد. پدرش مرحوم حجة الاسلام والمسلمین حاج شیخ عبدالحسین حجتی کرمانی (م ۱۳۷۷ ق) یکی از چهره های مشهور روحانیت کرمان بود که از زرتشتی گری به اسلام گروید و در نجف اشرف و قم تحصیلات خود را به پایان رسانید و پس از آن به درخواست مردم کرمان و امر آیه الله حاج شیخ عبدالکریم حایری به زادگاهش بازگشت و در مسجد تاریخی ملک به اقامه جماعت و تبلیغ دین

پرداخت.

فقید سعید پس از اتمام تحصیلات متوسطه و اخذ دیپلم، به فراگیری علوم دینی روی آورد و ادبیات را در مدرسه معصومیه آموخت و پس از آن به نجف اشرف مهاجرت کرد و حدود دو سال اقامت گزید، سپس به حوزه علمیه قم آمد و پس از تکمیل سطوح عالی به نزد حضرات آیات: مکارم شیرازی و سبحانی به درس خارج فقه و اصول حضرات آیات عظام: امام خمینی، شریعتمداری، گلپایگانی، شیخ مرتضی حایری و درس فلسفه و تفسیر استاد علامه طباطبایی حاضر شد و علاوه بر تحصیل، به تألیف و تصنیف پرداخت و سال ها در هیئت تحریریه مجله «مکتب اسلام» و مکتب تشیع حضور داشت و مقالات متعدد به رشته تحریر کشید و همزمان به ایراد سخنرانی و تبلیغ دین در نقاط مختلف کشور پرداخت.

در سال ۱۳۵۱ ش به تهران مهاجرت کرد و یکسره به تبلیغ و تألیف و تدریس پرداخت و گروه بسیاری از جوانان را هدایت نمود. از او کتاب های بسیاری - تألیف و ترجمه - به یادگار مانده، که برخی از آنها عبارتند از:

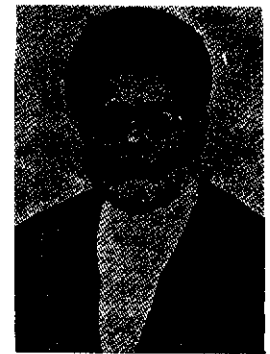
۱۱. عصر امتیاز ماشین. (به ضمیمه آدم نه آدمک)
۱۲. متد دیالکتیک مارکسیستی.
۱۳. عقل و احساس.
۱۴. از بردگی روم قدیم تا مارکسیسم.
۱۵. چهارده داستان.
۱۶. دوازده مقاله.
۱۷. درباره جمهوری اسلامی.
۱۸. زن و انتخابات.
۱۹. بلاهای اجتماعی قرن ما.
۲۰. آفریدگار جهان، که این سه کتاب را با همکاری آقایان: عمید زنجانی و زین العابدین قربانی نگاشته است.
۲۱. لبنان به روایت امام موسی صدر و دکتر چمران.
۲۲. مقدمه و پاورقی بر: خدایا چگونه بشناسیم، نوشته آیه الله مکارم شیرازی.
۲۳. پدیده ای به نام قرآن (ترجمه «الظاهرة القرآنية» مالک بن نبی)
۲۴. پاورقی بر: رهبران بزرگ و مسؤلیت های بزرگ تر، نوشته آیه الله مکارم شیرازی.
۲۵. حج را چگونه انجام داده ای (ترجمه).
۲۶. نیایش در رمضان (شرح ادعیه روزانه ماه مبارک رمضان).
۲۷. سیر قضاوت در ادوار مختلف تاریخ. و کتاب های غیر چاپی عبارتند از:
۲۸. اسلام آئین زندگی (جلد ۲ تا ۵).
۲۹. قاضی بست (مجموعه ۱۲ داستان).
۳۰. امام و امامت.
۳۱. ترجمه اسرار الصلاة (شهید ثانی).
۳۲. ترجمه تفسیر جزء سی ام قرآن (از شیخ محمد عبده).
۳۳. اصحاب کهف (ترجمه از کتاب توفیق الحکیم).

۱. بعثت
۲. تاریخ و علوم قرآن.
۳. سیره معصومان (ج ۶) - ترجمه بخشی از کتاب «اعیان الشیعة»
۴. اسلام و تبعیضات نژادی.
۵. اسلام آئین زندگی (ج ۱).
۶. اسلام و فرهنگ قرن بیستم. (ترجمه)
۷. تشیع مولود طبیعی اسلام. (ترجمه)
۸. اقتصاد در مکتب اسلام (ترجمه و پاورقی).
۹. حکومت در اسلام (مقدمه و پاورقی).
۱۰. فاجعه تمدن و رسالت اسلام.

۳۴. مجموعه سخنرانی‌ها، مقالات، نامه‌ها و مصاحبه‌های امام موسی صدر. سرانجام پس از ۶۳ سال زندگی و پس از زیارت عتبات عالیات عراق و سوریه، در روز سه‌شنبه ۲۰ اردیبهشت ۱۳۷۹ ش (سوم صفرالخیبر ۱۴۲۱ ق) چشم از جهان فرو بست و پیکرش در دوشنبه ۲۶ اردیبهشت پس از تشییع و نماز آیه‌الله سید موسی شبیری زنجانی، در صحن حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه - سلام الله علیها - به خاک سپرده شد.

*

استاد سید ذی‌شان حیدر جوادی

حضرت حجة الاسلام والمسلمین استاد سید ذی‌شان حیدر جوادی، یکی از مشهورترین علمای شیعه در هندوستان بود. فقیه سعید در ۲۲ رجب ۱۳۵۷ ق در روستای «کراری» از توابع «الله‌آباد» هند، در بیت علم و فضیلت زاده شد. پدرش مرحوم حجة الاسلام سید محمدجوادی از مدرسین و ائمه جماعت کراری و شاعری توانا بود.

معظم‌له، پس از دوران کودکی و نوجوانی و اخذ دیپلم، به مدرسه ناظمیه لکهنو رفت و پنج سال به فراگیری علوم دینی اشتغال داشت. سپس در سال ۱۳۷۳ ق به نجف اشرف رفت و ادبیات را نزد مرحوم علامه شیخ محمدعلی مدرس افغانی و سطوح فقه و اصول را نزد حضرات آقایان: راستی کاشانی، شیخ محمدتقی آل راضی و شهید مدنی فرا گرفت و پس از آن به درس خارج آیات عظام: آقای حکیم، آقای

خویی و شهید سید محمدباقر صدر شرکت جست و به استاد اخیرش، اختصاصی تام پیدا کرد و این توقف، ۱۰ سال به طول انجامید. سال ۱۳۸۳ ق، پس از اخذ اجازات متعدد روایی و امور حسبیه از مراجع تقلید نجف و اساتیدش به زادگاهش بازگشت و به خدمات دینی و علمی پرداخت. در ۱۳۸۴ ق، به دعوت علمای الله‌آباد بدان شهر رفت و به مقابله جدی با تفکر مادی‌گرایی و بدعت و هابیت و تألیف و تدریس و سخنرانی پرداخت و در همان زمان با همکاری مرحوم حجة الاسلام استاد غلام عسکری به تأسیس سازمان دینی «تنظیم المکاتب» - که اینک یکی از بزرگ‌ترین و فعال‌ترین سازمان‌های دینی در هندوستان است و نزدیک به ۱۰۰۰ مدرسه را تحت سرپرستی دارد - دست زد و پس از وفات ایشان، به سرپرستی آن پرداخت و تا پایان عمرش آن را اداره نمود. در سال ۱۳۹۸ ق به ابوظبی رفت و در آنجا اقامت گزید و سرپرستی شیعیان اردو زبان - و غیر ایشان - را برعهده گرفت و به اقامه جماعت (در مسجد الرسول الاعظم) و تدریس و سخنرانی (در مرکز حسینی) و هدایت مردم پرداخت و ده‌ها نفر از اهل تسنن را به تشییع رهنمون ساخت و فعالیت‌های تبلیغی گسترده‌ای را آغاز کرد و فعالیت‌هایش مورد تقدیر تمام مسلمانان (شیعه و سنی) قرار گرفت. در سال ۱۴۰۸ ق، «جامعه امامیه انوار العلوم» را در شهر الله‌آباد بنیاد نهاد و علاوه بر آن، ده‌ها مسجد، مدرسه، حسینیه، کتابخانه و درمانگاه را در سراسر هندوستان پایه‌گذاری کرد. در سال ۱۴۱۸ ق، با حکم مقام معظم رهبری حضرت آیه‌الله خامنه‌ای به وکالت تامه ایشان در هندوستان منصوب شد و به بمبئی مهاجرت کرد و به تدریس فقه (مستمسک العروة)، سخنرانی، حل مشکلات دینی مردم، تألیف و تصنیف پرداخت و موفق شد شبکه جهانی اسلامی

را در تلویزیون بمبئی (شبکه WIN) تأسیس نماید و صدای اسلام را به اقصی نقاط هند برساند.

وی صریح‌اللهجه بود و منکرات را بر نمی‌تافت و با جوانان بسیار صمیمی بود. مقید به مستحبات و اعمال ویژه ایام و تهجد در دل شب بود و عبادتش با گریه و خضوع همراه بود. هر کجا که می‌رفت به سخنرانی و اقامه سنن دینی و ترویج شعائر مذهبی و تأسیس مراکز فرهنگی می‌پرداخت و ۳۰ مرتبه به سفر حج مشرف شد و خدمات ارزنده‌ای را به انقلاب اسلامی نمود، که هرگز فراموش نخواهد شد. از او بیش از یکصد تألیف و پنجاه ترجمه و حدود پانزده هزار نوار صوتی و تصویری و ۱۸۰۰ مقاله تنها در مجله «تنظیم المکاتب» برجای مانده است.

وی به زبان‌های عربی، فارسی، اردو و انگلیسی مسلط بود و اوقات بیکاری‌اش را به تألیف و ترجمه می‌گذراند.

سرانجام آن مرد بزرگ، در عصر عاشورای ۱۴۲۱ ق (۲۸ فروردین ۱۳۷۹ ش)، در ۶۳ سالگی بدرود حیات گفت و در ۱۲ محرم الحرام، پس از تشییع باشکوه و نماز حجة الاسلام سید علی عابد رضوی در الله‌آباد مدفون شد.

تألیفات علامه سید ذیشان حیدر جوادی:

۱. ترجمه و تفسیر قرآن مجید.
۲. نقوش عصمت.
۳. اجتهاد و تقلید.
۴. اصول و فروع.
۵. عقیده و جهاد.
۶. ذکر و فکر.
۷. کربلاشناسی.
۸. رسالت الهیه.
۹. آشنایی با نهج البلاغه.
۱۰. حی علی الصلاة.
۱۱. حی علی الفلاح.
۱۲. حی علی خیر العمل.

- ۱۳ . قد قامت الصلاة .
- ۱۴ . اللہ اکبر .
- ۱۵ . لا الہ الا اللہ .
- ۱۶ . کربلا .
- ۱۷ . فتنۂ صحابیت .
- ۱۸ . اہلیت؟
- ۱۹ . تنظیم و تربیت .
- ۲۰ . خطبات زہرا سلام اللہ علیہا .
- ۲۱ . خطبات ثانی زہرا (ع) .
- ۲۲ . الزہراء المرضیۃ .
- ۲۳ . زندگی و بندگی .
- ۲۴ . مطالعہ قرآن .
- ۲۵ . اسلام کا نظام عبادت .
- ۲۶ . اسلام کا نظام اخلاق .
- ۲۷ . اسلام کا نظام اقتصاد .
- ۲۸ . اسلام کا نظام سیاست .
- ۲۹ . اسلام کا نظام تعزیرات .
- ۳۰ . قیاس .
- ۳۱ . قمر بنی ہاشم .
- ۳۲ . تحفۃ العاشقین .
- ۳۳ . تحفہ رضویہ .
- ۳۴ . خمس ایمانی فریضہ .
- ۳۵ . خمس ایک حق آل محمد (ص) .
- ۳۶ . نماز قرآن و سنت کی روشنی میں .
- ۳۷ . پردہ .
- ۳۸ . بضعة الرسول .
- ۳۹ . عرفان رسالت .
- ۴۰ . مجالس و محافل ج ۲ .
- ۴۱ . اسلام، دین عقیدہ و عمل .
- ۴۲ . حجت خدا حجت امام تک .
- ۴۳ . آخری انقلاب .
- ۴۴ . امامت اور شریعت .
- ۴۵ . شہید خامس .
- ۴۶ . روزہ کیسے رکھیں .
- ۴۷ . آسان ترین حج .
- ۴۸ . قواعد فقہیہ .
- ۴۹ . قواعد اردو ادب .
- ۵۰ . کلام کلیم (مجموعہ شعر) .
- ۵۱ . سلام کلیم (مجموعہ شعر) .
- ۵۲ . پیام کلیم (مجموعہ شعر) .
- ۵۳ . عزائیات کلیم (مجموعہ شعر) .
- ۵۴ . آیۃ اللہ حکیم، مسند فقہات سے
آخری آرامگاہ تک .
- ۵۵ . خاندان اور انسان .
- ۵۶ . اسلام شناسی .
- ۵۷ . اللہ کی راہ میں دو سفر، سفر
حج، سفر آخرت .
- ۵۸ . خمس ایک اسلامی ڈیکس .
- ۵۹ . تبلیغات ایمانی .
- ۶۰ . غیبت امام عصر اور ہم .
- ۶۱ . ثواب الاعمال (عربی) .
- ۶۲ . ترجمہ خطبات جمعہ .
- ۶۳ . اعمال عاشورا .
- ۶۴ . خلق عظیم .
- ۶۵ . علم رجال .
- ۶۶ . علم الحدیث .
- ۶۷ . سوالنامہ قرآن و عترت .
- ۶۸ . تفسیر سورۂ حمد ج ۲ ج 'زیر چاپ' .
- ۶۹ . تفسیر سورۂ بقرہ ج ۳ ج 'زیر چاپ' .
- ۷۰ . مختصر اعمال و فضائل ماہی
سال .
- ۷۱ . حسین منی .
- ۷۲ . اسلام کے تقاضے .
- ۷۳ . سوال و جواب (جزء اول) .
- ۷۴ . سوال و جواب (جزء دوم) .
- ۷۵ . سوال و جواب (جزء سوم) .
- ۷۶ . سوال و جواب (جزء چہارم) .
- ۷۷ . سوال و جواب (جزء پنجم) .
- ۷۸ . ترجمہ زیارت ناحیہ .
- ۷۹ . علی ولی اللہ .
- ۸۰ . ہماری عزا داری .
- ۸۱ . ترجمہ دعای ندبہ .
- ۸۲ . ترجمہ دعای ابو حمزہ ثمالی .
- ۸۳ . ترجمہ دعای عرفہ .
- ۸۴ . ترجمہ دعای صنمی قریش .
- ۸۵ . ترجمہ دعای کمیل .
- ۸۶ . ترجمہ زیارت مفعیہ .
- ۸۷ . اسلامی حکومت .
- ۸۸ . ولایت فقیہ .
- ۸۹ . انا من حسین (ع) .
- ۹۰ . تحفہ شب نور .
- ۹۱ . مراسم عزا شرعی حدود .
- ۹۲ . بیاض کلیم (مجموعہ شعر) .
- ۹۳ . زمین اور زمین کربلا .
- ۹۴ . پاکیزہ معاشرہ .
- ۹۵ . عورت و شریعت (اردو) .
- ۹۶ . امام علی (ع) (انگلیسی) .
- ۹۷ . حضرت فاطمہ (ع) (انگلیسی) .
- ۹۸ . امام حسن (ع) (انگلیسی) .
- ۹۹ . امام زمان (عج) (انگلیسی) .
- ۱۰۰ . امام حسین (ع) (انگلیسی) .
- ۱۰۱ . امام صادق (ع) (انگلیسی) .
- ۱۰۲ . تقلید .
- ۱۰۳ . اسلام کا مالیاتی نظام .
- ۱۰۴ . مسائل شریعت .
- ۱۰۵ . آخری انقلاب .
- ترجمہ کتب شہید السید الصدر:
- ۱ . فدک فی التاريخ .
- ۲ . الإنسان المعاصر .
- ۳ . اقتصادنا (الجزء الاول) .
- ۴ . اقتصادنا (الجزء الثاني) .
- ۵ . المرسل والرسول والرسالة .
- ۶ . الفتاوی الواضحة .
- ۷ . منابع القدرة .
- ۸ . خلاصۃ الاقتصاد .
- ۹ . الخطوط التفصیلیہ .
- ۱۰ . بحث حول الولاية .
- ۱۱ . البنك اللاریوی .
- ۱۲ . حکومت اسلامی .
- ۱۳ . اسلام و تشیع .
- ترجمہ و شرح کتب علما:
- ۱ . شہداء الفضیلة (علامہ امینی) .
- ۲ . النص والإجتہاد (سید شرف الدین) .
- ۳ . قرآن حکیم و پیامبر آخر (شہید
پاکتژاد) .
- ۴ . سیرتنا و سنتنا (علامہ امینی) .
- ۵ . الرسالة العملية آیۃ اللہ خوئی .
- ۶ . منتخب الاحکام الشرعیۃ آیۃ اللہ
خوئی .
- ۷ . منتخب حلایۃ المتقین (علامہ

استاد سید علینقی امین

حضرت مستطاب حجة الاسلام والمسلمین حاج سید علینقی امین سبزواری، یکی از ائمه جماعت تهران به شمار بود.

فقیه سعید در سال ۱۳۳۷ ق (۱۲۹۷ ش) در سبزواری به دنیا آمد و پس از تحصیلات ابتدایی و کمی زبان فرانسه، در مدرسه «فصیحیه» به فراگیری علوم دینی پرداخت و پس از استواری ادبیات و سطوح، به درس خارج حضرات آیات: میرزا حسن سیادت، میرزا مهدی فقاہتی، میرزا حسین پیشنمازی و حجة الاسلام میرزا آقا فاضل هاشمی حاضر شد و بنیہ علمی اش را استوار ساخت و همزمان با بهره‌وری از پدرش امیر سیدحسن امین الشریعة) و عمویش (مرحوم نظام العلماء)، عرفان و ادبیات و سرودن شعر را فرا گرفت و به علم موسیقی هم آشنایی پیدا کرد. در سال ۱۳۴۰ ش، به تهران آمد و به تألیف و تصنیف و اقامه جماعت و وعظ و ارشاد پرداخت و به نوشته خویش «در عمود علوم و فنون موسیقی و شعر دست داشت» و از آیات عظام: حکیم، شاهرودی، سید عبدالاعلی سبزواری، شیخ آقا بزرگ تهرانی و دیگران اجازه روایت و حسبیه داشت و سالیان فراوان در مسجد خاتم الانبیا- تهران پارس- به امامت و نشر احکام و تبلیغ دین اشتغال داشت. وی دارای تألیفات فراوان بود، که از آن جمله این کتاب‌ها به چاپ رسیده است:

۱. پرتو حقیقت (خداشناسی)

- مجلسی).
۸. مرآة الرشاد، آية الله شيخ عبدالله مامقانی.
۹. الدرایة شهید ثانی.
۱۰. ابوطالب مؤمن قریش (شيخ عبدالله خنیزی).
۱۱. الإمام الصادق والمذاهب الأربعة (جزء اول).
۱۲. الإمام الصادق والمذاهب الأربعة (جزء ثانی).
۱۳. الامامة فی التشريع الاسلامی.
۱۴. کتاب سلیم ابن قیس الهلالی.
۱۵. فلسفه انقلاب حسین(ع).
۱۶. الوثائق التاريخية لثورة الحسين(ع).
۱۷. معالم المدرستين (سید مرتضی عسکری).
۱۸. خاک و خاک شفا.
۱۹. ثم اهدیت (دکتر محمد تیجانی).
۲۰. آداب بندگی.
۲۱. نظرية عدالة الصحابة (احمد حسين يعقوب).
۲۲. اهل البيت في الكتاب والسنة (محمدي ري شهري).
۲۳. ادعیه امام عصر(ع).
۲۴. نزهة الناظر وتنبيهه الخاطر (مجموعه ورام).
۲۵. انوار عصمت.
۲۶. مفاتيح الجنان.
۲۷. ترجمه و شرح نهج البلاغه.
۲۸. ترجمه و شرح صحیفه کامله سجادیه.
۲۹. ترجمه و شرح اصول کافی.
۳۰. صحیفه زهرا.
۳۱. الفقه المیسر.
۳۲. امام صادق.
۳۳. رمضان فضائل و اعمال.
۳۴. آموزش قرآن.
۳۵. احادیث قدسیه.

۲. جلوه حق (اسرار نماز و ادعیه آن)
۳. خلاصة التواريخ
۴. دیوان اشعار و قصاید و غزلیات
۵. ذخیره الابرار
۶. ادعیه قرآنی
۷. اظهار نظر درباره نوشته ابن عربی به نام «مناقب چهارده معصوم»
وی، پس از ۸۲ سال زندگی، در خرداد ماه ۱۳۷۹ ش بدرود حیات گفت و در به خاک سپرده شد.

ناصرالدین انصاری

*

دکتر روحانی شهری

دکتر محمدحسین روحانی شهری از پژوهشگران و نویسندگان در سن ۶۵ سالگی در جوار مرقد ثامن الائمه(ع) زندگانی را وداع گفت.
وی در روز شنبه ۲۷ ذی الحجه ۱۳۵۴ ق مطابق با اول فروردین ۱۳۱۵ ش. در روستای «قصبه شهر» از توابع گناباد (جنوب استان خراسان) پا به عرصه گیتی نهاد. پدرش از روحانیون معروف گناباد بود.
دکتر روحانی شهری از سن جوانی به تحصیل علوم دینی پرداخت و در حوزه های علمیه مشهد مقدس و قم تحصیلات دینی را به پایان برد و به تحصیلات جدید روی آورد. در سال ۱۳۳۸ ش. به اخذ دیپلم ادبی موفق گردید و در سال ۱۳۴۸ ش لیسانس فلسفه دریافت داشت و در سال ۱۳۵۲ ش. فوق لیسانس زبان و ادبیات عرب گرفت. در سال ۱۳۵۴ ش. از

دانشگاه شیکاگو (آمریکا) فوق لیسانس بهداشت و تنظیم خانواده کسب کرد و سرانجام در سال ۱۳۶۲ ش. از دانشگاه تهران دکترای فرهنگ عربی و علوم قرآنی بدست آورد. از جمله مناصب و خدمات فرهنگی او می توان به همکاری با رادیو مشهد، همکاری با فرهنگستان زبان ایران (پیش از ده سال)، استاد دانشگاه تهران (از سال ۱۳۵۴ ش.)، از نویسندگان دایرةالمعارف تشیع و از نویسندگان دایرةالمعارف بزرگ اسلامی، اشاره کرد. نامبرده علاوه بر زبان مادری خود به زبان های عربی و انگلیسی تسلط کامل و به زبان فرانسوی آشنایی داشت. به هر حال زبان و نثر فارسی استاد، فخیم و استوار بود. به طوری که می کوشید در آثار ترجمه ای و تألیفی خود از این زبان بهره گیرد.

آثار قلمی دکتر روحانی شهری به شرح زیر است:

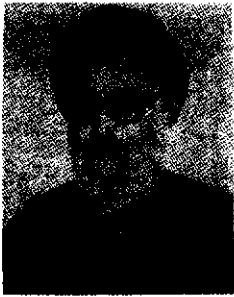
۱. آشنایی با ادبیات نوین عرب.
۲. آشنایی با علوم اسلامی.
۳. آشنایی با علوم قرآنی.
۴. آموزش جمعیت شناسی در دبستان ها.
۵. آموزش و پرورش در نخستین سال های دبستان.
۶. ادب سیاسی.
۷. ادب متعهد.
۸. ادب مقاومت، ترجمه، ۱۳۶۶ ش.
- نشر تو تهران، ۶۲۷ ص.
۹. ادب نوین الجزایر.
۱۰. ادبیات عربی از آغاز تا فروپاشی بغداد.
۱۱. اعلال تفصیلی (دوره کامل صرف عربی) با همکاری بهمن حمیدی، ۱۳۷۲ ش.
- انتشارات توس تهران.
۱۲. باطنیان.
۱۳. بهداشت و تنظیم خانواده از دیدگاه اسلام.
۱۴. بیست و پنج پرسش و پاسخ درباره آموزش مسائل جمعیتی در آموزشگاه ها.
۱۵. پیش درآمدی بر عرفان و تصوف.

۱۶. پیش درآمدی بر نمایشنامه نویسی عربی.
۱۷. پیوندهای زناشویی در هنگام بارداری.
۱۸. ترجمه تاریخ کامل (نوشته ابن اثیر) در ۳۰ جلد، انتشارات اساطیر تهران.
۱۹. تاریخ معاصر کشورهای عربی، ترجمه، دو جلد، ۱۳۶۷ ش، انتشارات توس تهران.
۲۰. تاریخ مفصل عرب قبل از اسلام، ترجمه، ده جلد، جلد اول در سال ۱۳۶۷ ش، کتاب سرای بابل.
۲۱. تفسیر کلامی قرآن مجید، ۱۳۷۰ ش، انتشارات توس، ۳۴۸ ص.
۲۲. حکم غیابی، ترجمه.
۲۳. در خاورمیانه چه گذشت؟، ترجمه، ۱۳۵۷ ش، انتشارات توس، تهران، ۶۷۱ ص.
۲۴. در عراق چه می گذرد؟.
۲۵. دور الشعر العربی فی الحروب الصلیبیه.
۲۶. راه صحیح تنظیم خانواده.
۲۷. رسالت زبان در ادبیات، ترجمه، تهران، ۱۳۵۳ ش، ۲۰۲ ص.
۲۸. ستایش سایه بلند.
۲۹. شصت و شش پرسش و پاسخ درباره تنظیم خانواده.
۳۰. علم حدیث.
۳۱. فلسفه علم.
۳۲. کتاب سبز.
۳۳. کلیات فلسفه.
۳۴. مسائل و مشکلات آموزش جمعیت شناسی.
۳۵. مسؤولیت های خانوادگی در اسلام.
۳۶. منطق اسلامی «ریشه ها و پایه های آن»، ترجمه.
۳۷. نقد ادبی.
۳۸. آزمایش ها و درمان های نازایی.
۳۹. ترجمه قرآن کریم به فارسی.
۴۰. فرهنگ واژگان انگلیسی به فارسی.
- دکتر روحانی شهری پس از عمری تلاش و کوشش سرانجام در روز چهارشنبه

۶/ رمضان / ۱۴۲۰ ق مطابق با ۲۴/ آذر / ۱۳۷۸ ش بر اثر سکتة قلبی در مشهد مقدس بدرود حیات گفت. پیکرش صبح روز جمعه با حضور جمعی از اندیشمندان و فرهنگیان تشییع و به خاک سپرده شد.

*

استاد برهانی

حجة الاسلام والمسلمین حاج سید محمد برهانی، از فضلا و اساتید معروف حوزه علمیه شرق تهران، در پی ابتلا به بیماری قلبی در سن ۶۹ سالگی جهان فانی را وداع گفت.

ایشان در سال ۱۳۵۱ ق. مطابق با ۱۳۱۱ ش. در مهر (واقع در جنوب استان فارس) چشم به جهان گشود. پدرش سید احمد فرزند سید محمد موسوی مهری از اعقاب دانشمند و پژوهشگر نامی جهان تشیع سید هاشم بحرانی (در گذشته به سال ۱۱۰۷ ق) می باشد.

سید محمد برهانی مقدمات و ادبیات را نزد دایی ارجمند خود سید عبدالحسین حسینی مهری آموخت و در سن ۱۳ سالگی (۱۳۶۴ ق) به نجف اشرف رهسپار شد و پس از تکمیل دروس مقدماتی، کتب سطح را از محضر اساتیدی چون: سید محمدباقر محلاتی، سید یحیی مدرسی یزدی، سید عباس مهری، شیخ مجتبی لنگرانی و سید علی فانی (علامه اصفهانی) استفاده نمود و برای مدت کوتاهی در دروس خارج حضرات آیات: میرزا حسن یزدی، سید محسن طباطبایی حکیم، شیخ حسین حلی و سید ابوالقاسم خویی شرکت جست.

نامبرده در سال ۱۳۶۹ ق. به ایران بازگشت و در حوزه علمیه قم توقف کرد و در درس حضرات آیات: سید محمدتقی خوانساری، سید حسین طباطبایی بروجردی و سید محمد داماد یزدی نیز شرکت کرد و از دانش آنان بهره مند شد. آنگاه از طرف آیه الله بروجردی به آبادان مأموریت یافت و در آن سامان به تبلیغ و ترویج و اقامه جماعت و تنویر افکار اشتغال ورزید.

سرانجام در سال ۱۳۹۳ ق مطابق با ۱۳۵۴ ش. تهران را جهت فعالیت های علمی و مذهبی برگزید و در حوزه علمیه شرق به تدریس و تربیت طلاب و اقامه جماعت در مسجد وحدت و القای درس تفسیری و اخلاقی اهتمام ورزید.

آثار قلمی مرحوم استاد برهانی بدین قرار است:

۱. تفسیر الرسول (ص)، در چند جلد.
۲. فضائل العلم عن رسول الله (ص)، دو جلد.
۳. طبقات الرجال (از بیانات آیه الله بروجردی استفاده شده).
۴. دانش در اسلام، در شش جلد.
۵. کانون پاکان، ترجمه ملتقی الاصفیاء فی احوال الامام علی والسبطين والزهراء (علیهم السلام).
۶. غایة المرام، ترجمه.
۷. تبصرة الولی فیمن رأى الامام المهدی (عج)، ترجمه.
۸. حقوق عامه (شرح رساله حقوق امام زین العابدین (ع)).
۹. التفسیر عنه الشیعة (حاوی بیوگرافی مفسران شیعه و روش تفسیری آنان)، دو جلد.
۱۰. فضائل السور و شأن نزولها.
۱۱. بحث حول النشوء والارتقاء (ردّ بر داروین).
۱۲. زندگینامه علامه بحرینی (سید

هاشم بحرانی)، ۱۳۶۲ ش، مکتبه النجاج تهران، ۱۹۲ ص.

۱۳. مسانید الرسول (ص) (در احکام و اخلاق و علوم مستند به حضرت رسول اکرم).

استاد برهانی سرانجام در صبح روز جمعه / ذی القعدة / ۱۴۲۰ ق. مطابق با ۲۲ / بهمن / ۱۳۷۸ ش. در تهران درگذشت. پیکرش صبح روز شنبه از مسجد وحدت تهران تشییع و در منزلی که وقف حسینیه شده در نارمک - به خاک سپرده شد.

*

استاد دیهیم تبریزی

حاج محمد دیهیم، استاد، ادیب و مورخ توانا و از معارف خطه آذربایجان و مؤسس انجمن های ادبی در سن ۹۵ سالگی جهان خاکی را وداع گفت.

وی در سال ۱۳۲۵ ق. مطابق با ۱۲۸۶ ش. در تبریز چشم به جهان باز کرد. پدرش آقا باقر دیهیم از تجار متعین تبریز بود و در اثر راهنمایی و هدایت او به تحصیل رو آورد و رشته های ادبی و ریاضی را به خوبی آموخت. در ضمن فعالیت های فرهنگی خویش به تجارت و روزنامه نگاری اشتغال پیدا کرد و از سال ۱۳۱۱ ش. رسماً خدمات مطبوعاتی را آغاز نمود. در سال ۱۳۲۸ ش. هفته نامه «آذر آبادگان» به صاحب امتیازی خود در تبریز منتشر ساخت. سپس سردبیری دوره دوم روزنامه «شاهین» منتشر در تبریز که از روزنامه های معروف آذربایجان بود، بر عهده گرفت. دیهیم در صحنه های مهم سیاسی روز

نیز حضور داشت و در سال ۱۳۲۵ ش. در بیرون راندن فرقه دموکرات از آذربایجان کوشش زیادی مبذول نمود و همچنین «جمعیت فدائیان آذربایجان» را رهبری کرد. سرانجام تهران را برای فعالیت های سیاسی و فرهنگی خود برگزید و در سال ۱۳۳۵ ش. به آن سامان رهسپار شد.

از اقدامات فرهنگی ماندگار او تأسیس انجمن های ادبی «مولوی»، «صائب» و «آذربادگان» است و نیز در کار سازماندهی شانزده انجمن ادبی دیگر در سال های اخیر در تهران، نقش فعالی داشت.

آثار قلمی دیهیم:

۱. جبر، دو جلد، برای کلاس های اول و دوم متوسطه.
۲. شریعت، دو جلد، برای کلاس های پنجم و ششم ابتدایی.
۳. هندسه، دو جلد، برای کلاس های پنجم و ششم ابتدایی.
۴. دستور زبان فارسی، دو جلد، برای کلاس های ششم ابتدایی و اول متوسطه.
۵. تعلیمات مدنی، دو جلد، برای کلاس های پنجم و ششم ابتدایی.
۶. حساب نو، دو جلد، برای کلاس های پنجم و ششم ابتدایی.
۷. حل المسائل، در جبر و هندسه، سه جلد.
۸. تاریخ، با همکاری دکتر یاری، سه جلد.
۹. انشای نو.
۱۰. پیام یاران، از سوی انجمن ادبی آذر آبادگان چاپ شده.
۱۱. دانشنامه و دیوان حکیم هیدجی، اهتمام، ۱۳۶۹ ش، تبریز، ۳۲۳ ص.
۱۲. مجموعه گل ها، از سوی انجمن ادبی مولوی چاپ شده.
۱۳. گلچین.
۱۴. جنگ دیهیم.
۱۵. خاطرات دیهیم، دو جلد.
۱۶. تذکره شعرای آذربایجان (از قرن

سوم تاکنون)، پنج جلد، تبریز، چهار جلد آن تاکنون چاپ شده که در بیش از سه هزار صفحه است. استاد دیهیم در اوایل ذی القعدة ۱۴۲۰ ق. مطابق با اواخر بهمن ۱۳۷۸ ش. در تهران دیده از جهان فرو بست.

*

جماعت و تفسیر قرآن مجید و بیان احکام الهی در مسجد «گازران» پرداخت. استاد مقدم دانایی علاوه بر اشتغالات یاد شده، به تألیف کتب و نظم اشعار نیز می پرداخت که می توان به آثار ذیل اشاره نمود:

۱. مقالات اخلاقیه یا خطبات مقدمیه.
 ۲. مناجات دانایی.
 ۳. توحید یا خداشناسی. (مخطوط)
 ۴. منظومه ای در منطق. (مخطوط)
 ۵. دیوان اشعار «در مرثی»، دو جلد.
 ۶. نوای عندلیب، در اشعار متفرقه.
- ایشان در اواخر شعبان ۱۴۲۰ ق. مطابق با اواسط / آذر ۱۳۷۸ ش. در تبریز به دیار باقی شتافت.

*

مقدم دانایی

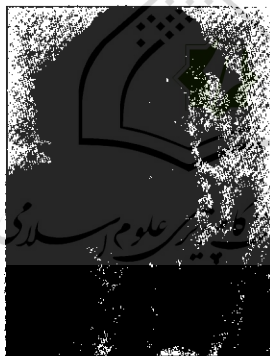
حجة الاسلام والمسلمین حاج میرزا عبدالصمد مقدم دانایی، از فضلالی معاصر تبریز در سن ۷۵ سالگی در گذشت. وی در سال ۱۳۴۵ ق مطابق با ۱۳۰۵ ش. در شهر تبریز، پا به عرصه حیات گذاشت. از نوجوانی در مدرسه طالبیه به تحصیل علوم دینی پرداخت. پس از آموختن مقدمات، دروس سطح را از محضر آیات: سید محمد بادکوبه ای، شیخ جعفر شیخ الاثمه راسته کوچه ای، میرزا احمد اهری، میرزا حسن چلوپوزاده و سید محمد کاظم طباطبایی مفید بهره مند شد. در حدود سال ۱۳۶۸ ق. رهسپار حوزه علمیه قم شد و دروس خارج را از محضر حضرات آیات: سید محمد حجت کوهکمری، سید محمد تقی خوانساری و سید حسین طباطبایی بروجردی استفاده نمود. تفسیر را هم از علامه طباطبایی کسب کرد و خود مشغول تدریس متون کتب دینی شد. هفت سال تعلم و تعلیم، روح شفاف ایشان را صیقل داد و از او دانشمندی فرهیخته ساخت. حدود سال ۱۳۷۵ ق. به زادگاه خویش مراجعت نمود. و به امور تدریس، اقامه

تعلیم و تربیت نوجوانان پرداخت. سپس جهت ادامه تحصیل و تحقیق در سال ۱۳۲۴ ش. مجدداً از بروجرد به تهران آمد و ضمن تدریس در مدارس متوسطه وارد دانشکده ادبیات شد و در سال ۱۳۲۷ ش. با کسب عنوان رتبه اول موفق به دریافت لیسانس و بعد هم مشغول گذراندن دوره فوق لیسانس و دکترا گردید. از جمله اساتید او در این دوره می توان از آقایان: محمد تقی ملک الشعرا (بهار)، عباس اقبال آشتیانی، عبدالعظیم قریب گرکانی، احمد بهمنیار کرمانی و بدیع الزمان فروزان فر، نام برد. در خارج از دانشگاه مدتی چند خدمت آیه الله شیخ ابوالحسن شعرانی بود با مباحث حکمت و فلسفه آشنایی کامل یافت.

استاد زرین کوب در سال ۱۳۳۰ ش. در کنار عده ای از دانشمندان و اساتید برای مشارکت در طرح ترجمه مقالات «دایرة المعارف بزرگ اسلام»، چاپ هند، دعوت شد و همکاری شایانی نمود. وی در سال ۱۳۳۴ ش. از رساله خود با عنوان «نقد شعر، تاریخ و اصول آن»، که زیر نظر بدیع الزمان فروزان فر تألیف شده بود، با موفقیت دفاع کرد و بنابر دعوت همین استاد، در دانشگاه تهران به تدریس اشتغال ورزید. کار تدریس را با آموزش تاریخ اسلام، تاریخ ادیان، تاریخ کلام، تاریخ تصوف اسلامی و تاریخ علوم پی گرفت.

نامبرده در سال های ۱۳۴۷ ش. تا ۱۳۴۹ ش در آمریکا به عنوان «استاد میهمان» در دانشگاه های کالیفرنیا و پرینستون به تدریس تاریخ ایران و تاریخ عرفان پرداخت. پس از بازگشت به ایران، کار تدریس را در دو گروه تاریخ و ادبیات دانشگاه تهران دنبال کرد و در فاصله سال های ۱۳۵۵-۱۳۵۶ ش. مدیریت گروه ادبیات فارسی را پذیرفت. شاعری استاد از «دفتر ایام» آشکار می گردد. اشعاری در آن درج شده که

دکتر زرین کوب

دکتر عبدالحسین زرین کوب، از اساتید بنام ادبیات پارسی و پژوهشگران برجسته تاریخ در سن ۷۷ سالگی دار فانی را وداع گفت. وی در ۲۷ / اسفند ۱۳۰۱ ش در شهرستان بروجرد چشم به جهان گشود. در هفت سالگی به مدرسه راه یافت و تحصیلات ابتدایی را در همان شهر به پایان رساند و در حدود سال ۱۳۱۷ ش. رهسپار تهران شد و دوره دبیرستان را (سال تحصیلی ۱۳۱۹ ش) در رشته ادبی با رتبه دوم سراسر کشور حائز گردید. ایشان در اثر فشار زندگی از سال ۱۳۲۰ ش. به خدمت معارف و فرهنگ درآمد و ابتدا در خرم آباد و پس از چندی در زادگاه خود به

نهایت استادی و ظرافت روح و احساس شاعری را بیان می‌کند. او با فروتنی بسیار، هنر شاعری خود را کتمان می‌نماید و هرگز درباره آن سخن نمی‌گوید. شعر بلند «با مولانای روم، از سرّنی»، داستان شگفت‌انگیز «حقیقت»، داستان عبرت‌آموز «خلیفه و انگشتری» و داستان گفتگوی «الماس و مروارید» که همه به زبان شعر در قالب مثنوی سروده شده، هر یک با زیبایی و ژرفای خاص خود، مفاهیم عالی شناخت و راه تعالی را رهنماست. حکایت همکاری استاد با مطبوعات از جوانی اش آغاز می‌گردد و مقالات پربار او در ماهنامه «سخن» و مجله «یغما» به تناوب درج می‌شد و به سردبیری هفته‌نامه «مهرگان» - منتشر در سال ۱۳۲۷ ش. در تهران، ارگان جامعه لیسانسیه‌های دانشسرای عالی - نیز رسید.

تألیفات و تحقیقات

همان‌گونه که اشاره رفت، زمینه اصلی پژوهش استاد، مطالعه در تاریخ و فرهنگ اسلامی و نقد ادبی است. ایشان با تبحر در زبان فارسی و تسلط بر زبان و ادبیات عرب و آشنایی با چند زبان اروپایی و مشخصاً انگلیسی و فرانسوی، آثار پُرازشی از خود به یادگار گذارد.

مجموعه تألیفات و پژوهش‌های استاد زرین‌کوب، نشان می‌دهد که زندگانی علمی خود را میان تاریخ و ادبیات و فلسفه تقسیم کرده و در واقع بین این سه رشته، برای خود پیوند و تلفیقی برقرار ساخته بود.

وی علاوه بر کارنامه درخشان فرهنگی، از همکاران نزدیک استاد غلامحسین مصاحب در تألیف «دایرةالمعارف فارسی» بود. بیشتر مقالات تاریخ ایران پس از اسلام، تصوف، کلام، تاریخ، تمدن، فرق اسلام، معرفی کتب، شعرا و نویسندگان که در این دایرةالمعارف آمده به

قلم شیوای ایشان است.

۱. فلسفه شعر «یا تطور شعر و شاعری در ایران»، ۱۳۲۳ ش، بروجرذ، ۸۰ ص.

۲. بنیاد شعر فارسی «یا منابع شعر پارسی»، ترجمه، ۱۳۲۶ ش.

۳. ادبیات فرانسه در قرون وسطی، ترجمه، تهران، ۱۵۷ ص. رقیی.

۴. ادبیات فرانسه در دوره رنسانس، ترجمه، تهران، ۱۴۱ ص. جیبی.

۵. متافیزیک، ترجمه با تعلیقات، تهران، ۱۳۲۹ ش، ۹۳ ص. رقیی.

۶. دو قرن سکوت «سرگذشت حوادث و اوضاع تاریخی ایران در دو قرن اول اسلام از حمله عرب تا ظهور دولت ظاهریان»، تهران، ۱۳۳۰ ش، ۱۵۰ ص.

۷. شرح قصیده ترسائیه خاقانی، ترجمه با تعلیقات، ۱۳۲۲ ش.

۸. قرائت فارسی و تاریخ ادبیات، برای سال چهارم و پنجم دبیرستان، با همکاری جمعی از دانشمندان، دو جلد.

۹. فارسی و دستور زبان، برای اول دبیرستان، با همکاری چهار نفر، سه جلد، ۱۳۳۵ ش.

۱۰. فن شعر، ترجمه، ۱۳۳۷ ش، تهران، ۲۴۲ ص. رقیی. چاپ دیگر آن به نام «ارسطو و فن شعر» در سال ۱۳۵۷ ش، تهران، ۲۲۰ ص. چاپ شد.

۱۱. نقد ادبی «جستجو در اصول و طرق و مباحث نقادی ب بررسی در تاریخ نقد و نقادان»، دو جلد، امیرکبیر تهران، ۱۳۵۴ ش.

۱۲. ارزش میراث صوفیه، ۱۳۴۲ ش، تهران، ۱۱۴ ص، و چاپ هفتم در سال ۱۳۷۳ ش، امیرکبیر، ۳۱۶ ص.

۱۳. تاریخ ایران بعد از اسلام، ۱۳۴۳ ش، تهران، ۹۱۸ ص.

۱۴. با کاروان حله «مجموعه نقد ادبی، شامل ۳۰ گفتار»، تهران، ۱۳۶۷ ص، چاپ ششم با تجدیدنظر و

افزودن ده گفتار تازه، ۱۳۷۰ ش، تهران، ۴۷۵ ص.

۱۵. شعر بی دروغ، شعر بی نقاب «شامل بحث در فنون شاعری، سبک و نقد شعر فارسی»، تهران، ۱۳۴۶ ش، ۳۳۷ ص.

۱۶. بامداد اسلام «داستان آغاز اسلام و انتشار آن تا پایان دولت اموی»، تهران، انتشارات صائب، ۲۳۴ ص. رقیی.

۱۷. تک درخت «قصه رمزی و فلسفی»، ۱۳۴۷ ش، تهران، ۲۶ ص.

۱۸. کارنامه اسلام، ۱۳۴۸ ش، تهران، ۲۴۴ ص.

۱۹. از کوچه زندان «درباره زندگی و اندیشه حافظ»، ۱۳۴۹ ش، تهران، ۲۳۹ ص. رقیی.

۲۰. یادداشت‌ها و اندیشه‌ها «شامل ۳۴ مقاله»، ۱۳۵۱ ش، کتابخانه طهوری تهران، ۴۳۲ ص.

۲۱. فرار از مدرسه «درباره زندگی و اندیشه غزالی»، ۱۳۵۳ ش، انجمن آثار ملی تهران، ۴۲۰ ص.

۲۲. نه شرقی، نه غربی، انسانی «شامل ۳۴ مقاله»، امیرکبیر تهران، ۶۹۴ ص.

۲۳. تاریخ در ترازو «درباره تاریخ نگری و تاریخ نگاری»، امیرکبیر تهران، ۱۳۵۴ ش، ۳۲۳ ص.

۲۴. از چیزهای دیگر «شامل ۱۹ مقاله»، ۱۳۵۶ ش، تهران، ۳۷۰ ص.

۲۵. جستجو در تصوف ایران، تهران، ۴۴۶ ص.

۲۶. نقد ادبی، با همکاری دکتر حمید زرین کوب، برای سال چهارم متوسطه رشته فرهنگ و ادب، ۱۳۵۸ ش، ۱۴۶ ص.

۲۷. دنباله جستجو در تصوف ایران، ۱۳۶۹ ش، امیرکبیر تهران، ۴۱۲ ص.

۲۸. با کاروان اندیشه «شامل نه مقاله در زمینه‌های اندیشه و اخلاق»، ۱۳۶۳ ش، امیرکبیر تهران، ۴۲۶ ص.

۲۹. سیری در شعر فارسی «بحشی

انتقادی در شعر فارسی و تحول آن»، انتشارات نوین تهران، ۶۰۰ص.

۳۰. سرّنی «نقد و شرح تحلیلی و تطبیقی مثنوی»، دو جلد، انتشارات علمی تهران، ۱۳۶۴ش.

۳۱. تاریخ مردم ایران «ایران قبل از اسلام»، جلد اول، امیرکبیر تهران، ۶۰۸ص. اما جلد دوم «از پایان ساسانیان تا پایان آل بویه»، ۵۹۲ص.

۳۲. دفتر ایام «مجموعه گفتارها، اندیشه‌ها و جستجوها»، ۱۳۶۵ش، انتشارات علمی تهران، ۳۹۱ص.

۳۳. بحر در کوزه «نقد و تفسیر قصه‌ها و تمثیل مثنوی»، ۱۳۶۶ش، انتشارات علمی تهران، ۶۱۶ص.

۳۴. نقش بر آب «به همراه جستجوی چند در باب شعر حافظ، گلشن راز، گذشته‌تشر فارسی»، ۱۳۶۸ش، انتشارات معین تهران، ۷۵۲ص.

۳۵. در قلمرو وجدان «سیری در عقاید، ادیان و اساطیر»، ۱۳۶۹ش، انتشارات علمی تهران، ۶۱۱ص.

۳۶. پله پله تا ملاقات خدا «درباره زندگی و اندیشه و سلوک مولانا جلال‌الدین»، ۱۳۷۰ش، انتشارات علمی تهران، ۳۶۵ص.

۳۷. پیر گنج «در جستجوی ناکجاآباد، درباره زندگی، آثار و اندیشه نظامی»، ۱۳۷۲ش، انتشارات سخن تهران، ۳۵۹ص.

۳۸. آشنایی با نقد ادبی، انتشارات سخن تهران، ۵۰۸ص.

۳۹. روزگاران ایران «گذشته باستانی ایران»، انتشارات سخن تهران، ۱۳۷۳ش، ۳۰۲ص.

۴۰. روزگاران «از پایان ساسانیان تا تیموریان»، انتشارات سخن تهران، ۳۸۵ص.

۴۱. روزگاران دیگر «از صفویه تا عصر حاضر»، انتشارات سخن تهران، ۳۱۲ص.

۴۲. از گذشته ادبی ایران «مروری بر نثر فارسی، سیری در شعر فارسی»،

تهران، ۵۸۸ص.

۴۳. حکایت همچنان باقی «شامل ۳۴ مقاله»، ۱۳۶۷ش، انتشارات سخن تهران، ۵۰۷ص.

۴۴. از نی نامه «گزیده مثنوی معنوی»، با همکاری همسرش دکتر قمر آریان، انتشارات سخن تهران.

۴۵. زندگی و اندیشه سعدی، انتشارات سخن تهران.

۴۶. نردبان شکسته «بازسازی قسمتی از نردبان آسمان»، انتشارات سخن.

۴۷. شعله طور «نگاه دیگر بر زندگی و اندیشه حلاج».

۴۸. عطار «نگاهی دیگر بر زندگی و اندیشه عطار».

۴۹. نردبان آسمان «شرح دو دفتر اول مثنوی»، که به سرقت رفت.

۵۰. زندگی و اندیشه امام علی (ع)، نیز به سرقت رفت.

۵۱. ایرانیان و تاریخ «تاریخ سیاسی ایران از آغاز تا امروز».

استاد زرین کوب که عضو شورای مشاوران عالی کتابخانه ملی و عضو شورای عالی علمی مرکز دایرةالمعارف بزرگ اسلامی بود، و ماه‌های آخر عمر خویش را در تدوین آثار درباره زندگی و اندیشه‌های عطار، سعدی سپری می‌کرد، سرانجام در اثر بیماری قلبی دراز مدت در صبح روز چهارشنبه ۴/ جمادی‌الثانی / ۱۴۲۰ق مطابق با ۲۴/ شهریور / ۱۳۷۸ش. در بیمارستان پارس تهران قالب تهی کرد و به معبود شتافت.

پیکرش صبح روز شنبه از مقابله بیمارستان پارس، به سمت دانشگاه تهران تشییع و پس از ادای احترام و نماز میت توسط حجة الاسلام دکتر شیخ‌الاسلامی - رئیس دانشکده ادبیات - و اقسام مختلف، در قطعه ۸۸ - ویژه هنرمندان و فرهیختگان - به خاک سپرده شد.

زمرّدیان شیرازی

حاج احمد زمرّدیان، فاضل گرانمایه پس از چهل سال پژوهش و نگارش در سن ۸۳ سالگی در شیراز حیات را بدرود گفت. استاد زمرّدیان که به «زار» تخلص می‌کرد، به تاریخ ذی‌الحجه ۱۳۳۷ق. مهر / ۱۲۹۸ش. در شهر شیراز پا به عرصه گیتی نهاد.

وی تحصیلات ابتدایی را در مدارس روزانه و تحصیلات متوسطه را به صورت شبانه سپری نمود و پس از آن به مشاغل آزاد راهی بازار گردید. ولی کسب دانش و معارف به صورت غیر کلاسیک، از راه مطالعه و خودآموزی، تا پایان زندگی لحظه‌ای رها نمود. ایشان به زبان عربی در حد استفاده از کتب و آثار نوشتاری و به زبان انگلیسی در حد محاوره روزمره تسلط داشت. قرآن مجید مونس دائمی آن مرحوم بود و در دهه ۱۳۴۰ش، جلسات قرائت و آموزش تلاوت هر هفته در منزلش دایر بود. تلفیق سه عشق: قرآن کریم، ادعیه شریفه و اشعار عرفانی، سبب ساز آن شد که ایشان بتواند آثار قلمی ارزشمندی از خود به یادگار گذارد. رمز موفقیتش در میدان پژوهش و نگارش، مطالعه بسیار و سیر دقیق در آثار بزرگان بود. وی کتاب‌های تفسیری، حدیث و دعا، ادبیات و متون علمی و فلسفی و... را بسیار مطالعه می‌کرد. علامه طباطبائی صاحب تفسیر «المیزان» در تقریظ خود بر کتاب «عشق و رستگاری» به تاریخ تیر ۱۳۴۶ش. چنین می‌نویسد: «... کتابی است سهل و ممتنع و در

چیست؟، ۱۳۷۳ش، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۲۱۲ص.

۱۱. وصال العارفین در شرح دعای

عرفة امام حسین (ع)، ۱۴۲۰ق، شیراز.

۱۲. مجموعه اشعار (مخطوط) در

مناسبات مختلف اشعاری سروده است و اگر با اشعاری که در کتاب های یاد شده بالا تلفیق شود، بیش از هفتصد صفحه خواهد شد.

استاد زمردیان سرانجام پس از عمری عبادت و خدمت و تحقیق در روز چهارشنبه ۲۷ رمضان ۱۴۲۰ق. مطابق با ۱۵ دی ۱۳۷۸ش. در پی بیماری در شیراز بدرود حیات گفت و پیکرش پس از تشییعی باشکوه در قبرستان دارالرحمه به خاک سپرده شد.

عبدالحسین جواهر کلام

*

۳. بیان حقیقت در شرح دعای افتتاح، ۱۳۵۰ش، انتشارات اسلامیة تهران، ۴۸۰ص.

۴. معارف الهی در شرح دعای سحر.

۵. پیام حق در دانستنی هایی از قرآن.

۶. علی (ع) و کمیل در شرح دعای کمیل، ۱۳۶۴ش. (چاپ سوم)، انتشارات امیرکبیر تهران، ۴۶۸ص.

۷. مقام ولایت در شرح زیارت جامعه کبیره، ۱۳۶۴ش. (چاپ دوم)، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۸۳۶ص

۸. حقیقت روح (دانشی اندک از علم الارواح)، ۱۳۷۴ش. (چاپ چهارم)، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۷۰۴ص.

۹. ندبه و نشاط در شرح دعای ندبه، ۱۳۷۳ش. (چاپ چهارم)، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۷۹۲ص.

۱۰. شیطان کیست و آیات شیطانی

عین حال که با بیانی بسیار ساده به شرح فقرات شریفه این دعای عالی المضمین پرداخته شده، به معارف عالی و لطائف دقیقه آن نیز اشاره رفته است.»

«چیزی که بسیار جلب توجه می کند و حقاً موجب اعجاب می باشد، تطبیقاتی است که در هریک از فقرات دعا با کمال دقت به آیات کریمه قرآنی شده و به این ترتیب راهی که قرن ها متروک بود، باز گردیده است...»

تالیفات

۱. سرنوشت انسان در امر معاد، ۱۳۴۱ش، تهران، ۵۱۰ص.

۲. عشق و رستگاری در شرح دعای ابوحمزه ثمالی، ۱۳۴۶ش. (چاپ اول) و ۱۳۶۲ش. (چاپ پنجم)، انتشارات اسلامیة تهران، ۶۶۲ص.

فرهنگی

انتشار فصلنامه «حوزه اصفهان»

نخستین شماره فصلنامه «حوزه اصفهان» به صاحب امتیازی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم و به مدیریت مسؤلی آقای احمد زاهدوش و سردبیری آقا حامد ناجی اصفهانی منتشر شد. البته تهیه و نشر این مجله را مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی

نماید. بر این بنیاد، دامنه پژوهش و نگارش خویش را گستره معارف اسلامی، و در گوشه ای از آن «اصفهان شناسی» و به نحو اخص، بررسی کارنامه حوزه علوم دینی اصفهان قرار داده است.

با آرزوی توفیق برای همه دست اندرکاران نشریه، استمرار تولید آن را از خداوند متعال خواهانیم.

*

انتشار نشریه پژوهش و حوزه

نخستین شماره نشریه پژوهش و حوزه به صاحب امتیازی معاونت پژوهشی مرکز مدیریت حوزه علمیه قم و به مدیر مسؤلی آقای مجید خالق پور و سردبیری سیدمحمدرضا حسینی یا به عرصه مطبوعات گذاشت و به جمع این خانواده پیوست.

در سرمقاله اهداف و سمت و سوی مجله این چنین بیان شده است: «معاونت

دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان عهده دار می باشد. در بخشی از سرمقاله اهداف نشریه چنین بیان شده است:

نزدیک شدن به چهره مقصود و جلوه مطلوب حوزه علمیه اصفهان، مستلزم پاره ای فعالیت ها و کوشش و کوشش های فرهنگی است که نشر مجله علمی- پژوهشی حوزه اصفهان زمینه ساز برخی از آنها می تواند باشد.

مجله علمی-پژوهشی حوزه با همین آرمان بنیاد نهاده شده تا هم انعکاس دهنده صدای رسای حوزه علمیه اصفهان در مخاطبت با بیرونیان باشد، و هم در غنی تر ساختن توشه علمی-اطلاعاتی این حوزه تاریخمند، از طریق تعاضی آراء و طرح اندیشه های درون حوزوی و برون حوزوی و ارائه مقالاتی که گاهی از کارشماری از طالبان معارف اسلامی بگشاید، اهتمام